LAUSUNTO VALTIOVARAINVALIOKUNNAN SIVISTYS- JA TIEDEJAOSTOLLE HE/131/2015 vp
Asia: HE 30/2015 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016

Hyvät sivistys- ja tiedejaoston jäsenet,

Kiitämme lausuntomahdollisuudesta. Esitämme, että **eduskunta tukee esitystä Ihmisoikeusliiton toiminnan tukemiseksi vuodelle 2016** ja myöntää 200 000 euroa Ihmisoikeusliiton toiminnan tukemiseen. Tämä mahdollistaisi sen, että voimme jatkaa työtämme ihmisoikeuksien edistämiseksi Suomessa järkevällä tavalla.

Ihmisoikeusliitto saa yleisavustusta opetus- ja kulttuuriministeriöltä, momentti 29.80.50, rivit ”Ihmisoikeusliiton toiminnan tukemiseen” ja ”Eräiden kansalaisjärjestöjen toimintaan”. Hallituksen talousarvioesityksessä (VM 14.8.2015 ja 28.9.2015) järjestömme yleisavustus on vain 170 000e. Tämä on hämmästyttävän vähän verrattuna samankokoisiin järjestöihin ja työmme merkitykseen.

Ihmisoikeusliiton työn merkitys

- Ihmisoikeusliitto on ainoa Suomen ihmisoikeustilanteeseen kokonaisvaltaisesti keskittyvä järjestö. Vaikutamme ihmisoikeuksien kannalta keskeisiin kansallisiin prosesseihin.

- Annamme **lausuntoja viranomaisten pyynnöstä**: v. 2014 17 lausuntoa (mm. YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista, hallituksen ihmisoikeusselonteko)
- **Kansainvälisten ihmisoikeuselinten Suomen vierailut:** useat Suomen ihmisoikeustilanteen edistymistä tarkkailevat delegaatiot tapaavat järjestöistä juuri Ihmisoikeusliittoa. Pelkästään v. 2015 Ihmisoikeusliitto on koordinoinut ETYJ:n vaalien alla tekemää tarkastusvierailua ja Euroopan Neuvoston vähemmistöjen suojelua valvovan komitean vierailua ja koonnut muiden järjestöjen näkemyksiä. Tämä on vaativaa ja aikaa vievää asiantuntijatyötä.
- On tärkeää, että myös Suomessa on järjestö, joka pyrkii seuraamaan kautta linjan ihmisoikeuskysymyksiä – olemme vapaita ”oman teeman” esille nostamisen tarpeesta
- Ihmisoikeusliitto toimi v. 2012-13 oikeusministeriön asettaman ihmisoikeustoimijoiden paneelin puheenjohtajana, ensimmäisen kansallisen perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelman valmistelussa ja arvioinnissa. Olemme saaneet kiitosta järjestörajat ylittävästä, rakentavasta työstä.

- Tällä hetkellä Ihmisoikeusliitto vetää noin **20 järjestön verkostoa ja koordinoi** yhteydenpitoa mm. oikeusministeriön kanssa koskien tulevaa toista kansallista perus- ja ihmisoikeusohjelmaa.

- **Yhdenvertaisuuden edistäminen**: Olimme järjestöedustajana yhdenvertaisuuslain valmistelun eri vaiheissa vuosina 2007-13.

- **Uusien teemojen esiin tuominen:** olemme nostaneet julkiseen keskusteluun uusia ja vaikeita aiheita kuten tyttöjen sukuelinten silpomisen/ympärileikkauksen, romanien väistämiskäytännöt ja nuorten radikalisoitumisen.

- **Ihmisoikeuskasvatus:** koordinoimme kuuden järjestön ihmisoikeudet.net -hanketta, joka on ollut keskeinen ihmisoikeuskasvatuksen kehittämisessä Suomessa. Valitettavasti UM on lakkauttanut globaali- ja viestintäkasvatuksen instrumentin, joten työ uhattuna. **Koulutamme ihmisoikeuksien edistymisen kannalta tärkeitä tahoja**, mm. rajavartiolaitoksen, ulkoministeriön, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian ja poliisin henkilöstöä.

- **Uraauurtava työ maahanmuuttajayhteisöjen parissa nk. haitallisten perinteiden poistamiseksi:**

YK:n pakolaisjärjestö UNHCR esitteli kansainvälisessä vuosiraportissaan 2014 KokoNainen-hankkeemme. Sitä pidetään **onnistuneena esimerkkinä ihmisoikeustyöstä maahanmuuttajien parissa.** Hanke ehkäisee tyttöjen ympärileikkausta Suomessa.

- **Tutkimme Suomen ihmisoikeustilannetta**: Toimimme EU:n perusoikeusvirasto FRA:n Suomen yhteyskeskuksena. Erityisesti yhdenvertaisuutta ja **syrjintää koskevaa tutkimustamme on käytetty usein politiikanteon pohjana. Tällä hetkellä teemme selvitystä kunniaan liittyvästä väkivallasta Suomessa.**

Taloudelliset resurssit ja perustelut lisätuelle

- OKM:ltä saamamme yleisavustuksen taso on hyvin alhainen henkilöstön ja toiminnan määrään nähden, eikä yleisavustus ole kasvanut samassa suhteessa hanke- ja tutkimustoiminnan kanssa.
- Meillä on tällä hetkellä 16 työntekijää. Rahoituksemme tulee OKM:n lisäksi mm. RAY:lta, EU:n perusoikeusvirasto FRA:lta (tutkimus) ja UM:lta (ihmisoikeudet.net-hanke, tuki päättyy) sekä yksityisen varainhankinnan kautta.
- Kaikki asiantuntijat pääsihteeriä lukuun ottamatta työskentelevät määräaikaisella projektirahoituksella (jopa monivuotisiin lainvalmistelu-työryhmiin osallistuneet asiantuntijat).
- Vaikka Suomen ihmisoikeustilanne on globaalisti verrattuna hyvä, Suomessa on monia ihmisiä joiden kaikki perusoikeudet eivät toteudu. Tällainen työ vaatii pysyviä asiantuntijaresursseja.
- Erityisen vaativa työkenttä edellyttää riittävää henkilöstöhallinnon tukea. Ihmisoikeustyö ei ole myöskään Suomessa täysin turvallista. Olemme yhteydessä turvallisuusasioista mm. poliisiin.
- Suomi rahoittaa kiitettävästi ulkomaisten ihmisoikeusjärjestöjen työtä. Mutta myös Suomen tilanteeseen keskittyvien järjestöjen työ täytyy turvata. Viranomaiset pyytävät meitä mukaan lukuisiin prosesseihin, mutta niitä ei voi hoitaa ilman riittäviä resursseja.

Toivomme, että eduskunta kannattaa esitystä Ihmisoikeusliiton toiminnan tukemiseksi 200 000 eurolla. Tämä olisi selkeä kannanotto sen puolesta, että ihmisoikeustyötä pidetään tarpeellisena yhteiskunnan kehitykselle ja hyvinvoinnille.

Helsingissä 3.11.2015

Parhain terveisin,

Päivi Mattila (p. 0505368195)
Pääsihteeri

Reetta Toivanen
Puheenjohtaja

Liitteet: Arvio yleisavustuksen käytöstä v. 2016 (liite 1), Ihmisoikeusliiton johtokunta (liite 2)

LIITE 1

Taulukko 1. Arvio yleisavustuksen käytöstä vuodelle 2016 (suppea versio)

Palkat	
Pääsihteeri	54000
Tiedottaja, yksi pysyvä asiantuntija ja harjoittelija	95000
Talouspäällikkö ja toimistosihteeri	75000
Em. henkilöiden sivukulut ja henkilöstökulut	80000
Hallinto	
Toimitila	30000
IT-tuki, puhelin, tietoliikenne, posti ja muut kulut	22000
Kirjanpito ja tilintarkastus	7500
Matkakulut	
Matkat	5000
Päivärahat	1500
Yleisavustuksen tarve yhteensä	370000
OKM:n yleisavustus 2016 (indikaatio)	170000
Eduskunnalta haettava yleisavustus	**200000**

Taulukko 2. Ihmisoikeusliiton yleisavustus 2010-2016

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Valtionapu (OKM:n myöntämä)	111000	111000	198000	198000	198000	170000	170000
Eduskunnan päätöksellä myönnetty valtionapu	100000	100000	0	0	0	50000	?
Yhteensä	211000	211000	198000	198000	198000	220000	170000

LIITE 2 Ihmisoikeusliiton johtokunnan jäsenet

Reetta Toivanen, puheenjohtaja, PhD, akatemiatutkija, Helsingin yliopisto
Lena Bremer, varapj, erityisasiantuntija, Mielenterveysseura (eläkkeellä)
Liisa Murto, varapj, lakimies, Kynnys ry
Pentti Arajärvi, Sosiaalioikeuden professori (ma.), Helsingin yliopisto
Pauliina Feodoroff, elokuvaohjaaja, teatteriohjaaja ja käsikirjoittaja
Kaisa Koistinen, varainhankintapäällikkö, Suomen Partiolaiset ry
Ilona Nieminen, OTK, VT, valtiosääntöoikeuden tohtorikoulutettava, Helsingin yliopisto
Aila Paloniemi, kansanedustaja (kesk.)
Riitta-Leena Paunio, OL, eduskunnan oikeusasiamies (emerita)
Elina Pirjatanniemi, professori, Åbo Akademin ihmisoikeusinstituutin johtaja
Antti Sajantila, geneettisen oikeuslääketieteen professori, Helsingin yliopisto
Ruth Santisteban, ihmisoikeusjuristi
Pamela Slotte, PhD, akatemiatutkija, Helsingin yliopisto
Elisabeth Tigerstedt, varatuomari, suurlähettiläs
Gun Winter, kuluttajasuoja-aktivisti, eläkeläinen